

NÅR HJEMME ER UDE

Betydningen og skabelsen af hjem i naturen blandt homesteadere i Oregon, USA

GRY SKRÆDDERDAL JAKOBSEN

Som betegnelsen røber, er livet som homesteader et liv med hjemmet som omdrejningspunkt. Det er et liv optaget af at bygge et hjem, og det er et liv med hjemmeavlede fødevarer og hjemmelavet mad, for hjemmearbejdende forældre og hjemmeskoledede børn. De homesteadere, som vi skal stifte bekendtskab med i denne artikel, har som ideal at leve i pagt med naturen, ja, ligefrem at blive ét med den. Derfor har de slået sig ned i udløberne af Oregons bjergkæde langs Stillehavets kyst, hvor de på syvende år var i færd med at skabe sig et hjem i en lysning i skoven, da jeg mødte dem første gang.

Jeg ankom til Fox's Homestead efter tre kvarters cykling fra en lille nærliggende landsby. Efter et stykke ad hovedvejen langs floden drejede jeg ind i en lille ådal og fulgte asfalten, til den blev til grusvej for til sidst at ende i en lysning i den tætte skov. En lang række brædder kilet ind i græsskråningen udgjorde en nødtørftig trappe op til et hegn af ståltråd og afbarkede grene omhyggeligt placeret i et elegant mønster. Bag hegnet lå en frodig køkkenhave. Bede omkranset af forskallingsbrædder og drysset med halm struttede med et virvar af forskellige grøntsager. Stierne var dækket af flis og snoede sig i bløde kurver rundt mellem bedene. Et stort espalier med vinranker skjulte næsten en træhytte lidt længere oppe. I havens udkant lå der flere forskellige huse af træ og et par gamle campingvogne. Bagerst omkransede skoven dette sted, hvor 10-15 amerikanere i forskellige aldre og med forskellig baggrund boede for kortere eller længere tid, og hvor jeg lavede feltarbejde i sommeren og efteråret 2005.

På Fox's Homestead, var „hjemmet“ så dominerende, at det næsten forsvandt af syne. For eksempel tog beboerne ikke på arbejde om morgenen for at komme „hjem“ igen om aftenen. Hovedparten af dem forlod sjældent homesteaden og den tilhørende skov: De arbejdede, boede og levede der. På den måde blev hjemmet umærkeligt rammen om stort set al daglig aktivitet og gled i baggrunden og ud af den daglige samtale. Kun den møjsommeligt udførte inskrip-

tion HOME SWEET HOMESTEAD lavet af tagpap fastnaglet på de tre trin op til fælleskøkkenet mindede den forbipasserende herom.

I denne artikel vil jeg insistere på at se homesteaden som et hjem. Det interessante ved homesteadernes måde at praktisere og skabe hjem på er den særlige omstændighed, at de er flyttet fra de amerikanske forstæder ud på landet for at gøre naturen til deres hjem. Det har de gjort for at skabe sig et nyt liv som alternativ til det gængse i Amerika, og i den henseende fungerer naturen som et pejlemærke hen imod et sådant livs modsætning.

Den norske antropolog Marianne Gullestad beskæftiger sig i sin bog *The Art of Social Relations* blandt andet med hjemmets forhold til naturen i en skandinavisk sammenhæng (1992:201ff.). Hun lægger vægt på, at hjemmet i Norge opleves som et „inde“ i modsætning til et „ude“. Under kategorien „ude“ hører blandt andet naturen, men også byen. Naturen tildeles en dobbeltrolle som både harmonisk og dermed lig hjemmet (i sammenligning med byen), men også vildnis og kaos (i sammenligning med hjemmet) (op.cit.205). Denne ambivalens bidrager ifølge Gullestad til, at naturen er et stærkt „kulturelt symbol“ blandt nordmænd. Nordmændene i Gullestads materiale adskiller sig dog på væsentlige punkter fra homesteaderne i Oregon. Hvor Gullestad undersøger gængse opfattelser af hjemmet, som hun kobler med idealet om „ro og fred“, udgør hjemmet hos homesteaderne den afgørende arena for forandring og for at skille sig ud fra det omgivende samfund. Som vi skal se, indebærer det langt fra fred og ro, men daglige diskussioner og udfordringer. Det er netop pointen. Naturen udgør altså på væsensforskellige måder et referencepunkt i forståelsen af hjemmet hos Gullestads nordmænd og disse homesteadere. I Gullestads terminologi kan man sige, at homesteaderne forsøger at gøre „ude“ til „hjemme“ i deres bestræbelser på at blive ét med naturen. Eller med andre ord: De forsøger i praksis at forårsage en sammen-smeltning mellem de to opfattelser af naturen – naturen både som idealiseret modbillede til bylivet og som „vild“ og dermed en stærk potentiel forandringskraft. Denne kraft trækker homesteaderne på i deres bestræbelser på at etablere en alternativ livsform. På den måde bliver deres stræben mod naturen en dobbeltstærk afstandtagen fra hjemmet, sådan som de har kendt hjemmet under deres opvækst i de amerikanske forstæder. At naturen bliver rettesnor, udgør altså en helt særlig præmis for den måde, homesteaderne etablerer deres hjem på, og det kommer til udtryk i måden, hvorpå de bygger huse, anlægger have og praktiserer disse steder i konkurrence med skovens omfattende befolkning af rotter.

Men først et par ord om dikotomier. Gullestads skelnen mellem natur og kultur, som ligger til grund for dikotomier som inde:ude, hjem:natur og harmoni:kaos, virker umiddelbart anakronistisk. Men uanset antropologiens teoretiske udvikling må dikotomien mellem natur og kultur studeres, i det omfang den kom-

mer til udtryk i den virkelighed, vi studerer (Bubandt & Roepstorff 2003:14). Michael Herzfeld advarer dog berettiget mod at adoptere en sådan skelnen i vore *analyser*, ligesom binære oppositioner ikke er velegnet til at *beskrive* virkeligheden ifølge hans opfattelse (Herzfeld 1997:171). Derimod ser han binære fremstillinger af verden som empiriske udtryk for informanternes strategier, der har til formål at etablere forskellighed og dermed også magtrelationer som del af det sociale spil (op.cit.14-5). Hermed går natur:kultur-dikotomien fra at være en analytisk model til at kunne studeres som et empirisk forhold, og dermed bliver bestræbelsen at undersøge, hvordan den reproduceres og giver mening i den konkrete kontekst, helt på linje med andre empiriske fænomener, som antropologien beskæftiger sig med (Bubandt & Roepstorff 2003:14; for uddybende diskussion, se Jakobsen 2006:9ff.). Med andre ord er denne analyse et udtryk for et ønske om at undersøge og forstå en aktuel empirisk sammenhæng, i dette tilfælde som den kommer til udtryk på Fox's Homestead.

Fox's Homestead.

Foto: forfatteren.

Fox's Homestead

Mit første møde med beboerne på Fox's Homestead var i fælleskøkkenet under et måltid. Ejeren, Charles, bød mig en plads ved bordet og serverede mig en tallerken mad og et syltetøjsglas med vand. Han var sidst i 40'erne, bar slidte lyse jeans, en grøn T-shirt med „Chicago“ skrevet hen over brystet og havde hestehale og kort skæg. Over for mig sad tre unge mænd, som han introducerede mig til. Matt, en spinkel fyr med kort hår og skæg, var iklædt vandretøj og besøgte homesteaden et par dage, inden han rejste videre. Darren, en ung mand i midten af 20'erne med sort hår, langt sort skæg og slidt tøj, var lærling, dvs. opholdt sig hele sommeren på Fox's Homestead for at lære „homesteaderfærdigheder“ (homesteading skills). Denis på et par og tredive, i slidte overalls med sit store røde, krøllede hår og skæg, boede på Fox's Homestead på ubestemt tid sammen med sin jævnaldrende partner Minda og deres tre børn. Minda mødte jeg først senere. Den altid smilende kvinde af indiansk, europæisk og afroamerikansk afstamning, med farvestrålende, hækede hatte, joggingbukser og store, løse bluser opholdt sig i skoven i disse dage, fik jeg at vide. Hun holdt „måneceremoni“, et månedligt tilbagevendende ritual, hvor hun ofrede sit menstruationsblod til „moder Jord“, bad og mediterede (for analyse af denne praksis, se Jakobsen 2006:89ff.). Efter måltidet fandt Charles en gammel rusten seng frem fra buskadsen og en madras i brændeskuret, og jeg blev indkvarteret i det hus, som var under opførelse og endnu ikke havde vægge. Så fik jeg udleveret et par arbejdshandsker, hvor mit navn blev skrevet på, og så var det i gang med det havearbejde, som frokosten havde afbrudt.

Den næste måned forlod jeg slet ikke den lille lysning, og efterhånden blev jeg så hjemmevant på homesteaden, at jeg kunne finde vej til min spartanske indkvartering selv under nymåne.

Stik syd for fælleskøkkenet „Stjernehytten“ (Star Cabin) førte stien til „lokummet“ og „badehuset“, hvor vi brusede os om eftermiddagen, når solen havde varmet vandet i gummislangerne. Stik nord lå det toplanshus, der fungerede som gæstehus. På vej derop passerede man først den smukt dekorerede, lerklinede bålplads (Cob Courtyard) med indbygget jordkælder med forråds-kammer på venstre hånd og komposten og „strømskuret“ med solfangeranlægget og vaskemaskinen på højre hånd. Nordvest for huset lå drivhuset og hønsegården. Beboelseshytten, der husede familien på fem, og campingvognen, hvor Darren boede, lå stik vest for køkkenet. Charles' hytte lå i forlængelse af køkkenet.

Bosat forvalter

Gennem gradvis større indsigt i, hvordan homesteaden var blevet etableret, tankerne bag dens indretning og de overvejelser, homesteaderne gjorde sig under byggeriet, blev jeg klar over, at homesteadernes opfattelse af naturen spillede en central og ganske særlig rolle i hjemskabelsesprocessen. Den var, hvad religionsforsker Rebecca Gould, der også har studeret homesteadere i USA, kalder „den ultimative referenceramme“ (2005:4, 31). Set i det lys vender homesteaderne på en vis måde op og ned på opfattelsen af hjemmet som en modsætning til ude (herunder naturen), som Gullestad argumenterer for er tilfældet i en norsk sammenhæng. Naturen som referenceramme for det daglige såvel som det langsigtede arbejde kommer til udtryk gennem de særlige måder, homesteaden etableres på.

Fox's Homestead¹ ejes af Charles og hans kone. De købte jorden efter nøje overvejelser og længere tids opsparing. Drømmen var at etablere et kollektiv, og de faldt for jorden, der ikke havde andre spor af mennesker end tilgroede veje, hvor skovningsmaskinerne havde arbejdet. Der var også et plateau, som skovarbejderne havde brugt som opsamlingssted for tømmeret, inden det var blevet transporteret væk for at blive solgt til et af de store tømmerfirmaer i området, da skoven sidst blev fældet for 30 år siden. Kun navnet på den nærliggende landsbys teater „Savmuldsmøllen“ vidner nu om træindustriens storhedstid i landsbyen. Charles fortæller gerne gæster, om dengang de købte jorden, og ynder at fremhæve, hvordan alene det at grave en pæl ned til at sætte en postkasse op på var udfordrende for dem. Historiens pointe er både, at de var helt uerfarne med praktisk arbejde og har lært det hele hen ad vejen, og at jorden var totalt ubebygget, da de købte den. Kun det trænedede øje kan i dag udpege de strøg i skoven, hvor skovningsmaskinerne transporterede tømmeret.

Da jeg mødte Charles flere år efter de første spadestik, var der sket store forandringer i lysningen, men etableringen af hjemmet stod stadig på. At etablere et hjem i naturen betød flere ting for Charles. Først og fremmest at han via sit ejerskab kunne „redde et stykke af kloden“ ved at afskære andre fra at udstykke og bebygge jorden, fælde træerne eller etablere en vej igennem skoven. Alle disse ting havde været på tale i årenes løb. Charles tog dog afstand fra at se sig selv som ejer af jorden. Han brugte i stedet betegnelsen „resident steward“ (bosat forvalter), hvilket for ham betød, at han boede på jorden for at passe på den og genetablere „urskovslignende kendetegn“. Med samme begrundelse havde han også indgået en frivillig fredningsaftale, der begrænsede beboelsesområdet på jorden. Med andre ord betød det at skabe et hjem i naturen, ifølge Charles, at „aflære“ sig helt grundlæggende og indgroede praksisser fra sin fortid i byen, såsom det at eje jord. Som konsekvens heraf måtte han og de øvrige beboere underordne sig en anden orden, nemlig naturens.

I lære som naturbygger

Under feltarbejdet blev min rolle at være lærling, og som andre lærlinge før mig blev jeg taget i skole ved at deltage i homesteadens dagligdag. Det indebar deltagelse i alle de aktiviteter, som homesteaderne anså for nødvendige i et velfungerende hjem: madlavning, dyrkning af jorden, bærplukning, skovarbejde, byggeri og pasning af husdyr. Hertil kom læsning, deltagelse i foredrag, spirituelle ceremonier, udflugter og møder. Idealet om at indrette hjemmet og dagligdagen efter naturens orden og principper kom til udtryk på forskellige måder i praksis. Jeg skal ikke gå i dybden med alle disse forhold her, blot vil jeg vise, hvordan arbejdet med byggeriet blev udtryk for denne tanke. Dette fik jeg indsigt i på nærmeste hold, da jeg som en del af lærlingegruppen deltog i byggeriet på det store toplanshus i den nordlige del af lysningen.

Byggeriet havde allerede stået på længe, da jeg ankom. Først var et antal store træer blevet fældet, hvor huset skulle stå. Stammerne var blevet savet op til tømmer, hvoraf den bærende konstruktion var blevet bygget foruden etageadskillelsen, gulv og loft. Det var vigtigt, at huset blev bygget af materialer, der kom fra det sted, hvor det skulle stå, fik jeg forklaret. Det var også vigtigt at bruge naturmaterialer. Derfor havde de brugt uld til at isolere taget med. De seneste tre måneder var gået med at karte ulden. Nu skulle vi i gang med at bygge vægge på første sal og indrette to små lejligheder til lærlingeboliger. Til dette formål brugte vi gamle brædder, som Charles havde klunset. Hvis materialerne ikke kunne være direkte fra homesteadens jord, var det næstbedste noget, som andre havde smidt ud. Halmballer og en blanding af ler, sand, halm og vand udgjorde isolering og beklædning af væggene. Disse materialer var ligeledes „naturmaterialer“, og selvom vi brugte eldrevne redskaber som save og boremaskiner til andre ting, blev lermassen blandet med fødderne på en presenning.

Ud over materialevalget var selve byggeprocessen også præget af homesteadernes særlige fokus på naturen. Gang på gang stoppede vi arbejdet for at diskutere placeringen af et kakkelovnsrør, et vindue, eller hvilken blanding der var bedst til lerklining af halmballekvæggene mod nord. Det pinte byggesjakket, at huset var kommet til at ligne „en stor kasse“. De konsulterede en bog, der tog udgangspunkt i, hvordan „naturfolk“ skabte rum og fællesskaber, og forsøgte at lære af dem (Alexander et al. 1977). Efterfølgende blev skillevæggen mellem de to lejligheder og håndvaske på hver sin side af skillevæggen udformet, så det lignende yin og yang, hvis man havde kunnet se det ovenfra. Alternative udformninger af trappegelænder og facadebeklædningen var andre måder, hvorpå homesteaderne forsøgte at bløde den firkantede form på huset op. Indretningen af lejlighederne skulle ifølge homesteaderne helst ikke komme til at ligne gængs urbant boligbyggeri.

Byggeri.

Foto: forfatteren.

Charles understregede gentagne gange, at det var vigtigt, at vi ikke forhastede os, men fandt den allerbedste løsning. At etablere et hjem i naturen, i egenskab af „resident stewards“, forpligtede os til at have en ekstra stor opmærksomhed på, hvilket aftryk vi gjorde på jorden. At Charles havde skullet etablere alle de nødvendige funktioner som sovepladser, spiseplads, køkken, have, elektricitet, vandforsyning, toilet- og badeforhold osv. gjorde, at forvaltningen af dette ansvar blev særligt tydeligt. Eftersom der ingenting var, da de kom, var alt, der nu eksisterede, et resultat af deres beslutninger.

Permakultur - på vej mod madskoven

Efterhånden gik det op for mig, at hvert eneste bed, hver eneste sti, hver eneste stik-kontakt og hvert eneste vindue var placeret og udført efter lange diskussioner om dette design, om hvilke materialer der var miljømæssigt forsvarlige, om hvordan det ville føles at færdes i og omkring dem osv. Charles forklarede mig, at huse såvel som stier, bede og beplantning var anlagt i overensstemmelse med designpraksissen „permakultur“. Det „etiske grundlag [er] omsorg for jorden og omsorg for menneskene“, forklarede han mig. Darren supplerede med at sige, at „permakultur

[er] 10.000 år gammel, banebrydende teknologi“. Den grundlæggende tanke er, at „alt er kædet sammen“. Det handler om „kanalisering af energier“ i et system, hvor bygninger og de mennesker, der bor der, også medregnes. Overordnet set har det omhyggelige design til formål at skabe en umærkelig sammenfletning mellem den omgivende skov og hjemmet. „Permakulturdesignet“ var udført i samarbejde med en konsulent, fordi Charles på et tidspunkt indså, at hvis han skulle gøre det „på den rigtige måde“, behøvede han hjælp.

Indtil videre var Fox's Homestead indrettet, så den krævede mindst mulig pleje: Spildevandet ledtes fra køkkenet gennem et sand- og plantefilter ud i køkkenhaven. Her var planterne sået ud fra overvejelser om behov for pasning og mikroklimatiske forhold som læ- og solpladser, som igen var skabt af bygninger eller modellering af landskabet i øvrigt. Grøntsagerne var plantet mellem hinanden under hensyn til optag og udskillelse af næringsstoffer osv. Systemet genererede derfor ideelt set ikke noget affald: „Har du måske nogensinde set skraldemænd køre ind i skoven for at opsamle affald?“, spurgte Darren retorisk og påpegede dermed også forbilledet for designpraksissen: naturlige økosystemer. Ideelt set skulle designet sikre et evighedssystem, der hviler i sig selv og derfor overflødiggør menneskelig indblanding. Den ultimative drøm for haven var således en „madskov“ (food forest), altså at kunne høste spiselige blade og frugter fra træer, der ikke kræver nogen pleje. Hermed ville homesteaderne kunne opgive rollen som „kultivatorer“ af naturen og fouragere ligesom de øvrige væsner, der har hjemme i skoven.

Et hjem i naturen

Indretningen af homesteadernes hjem har altså naturen som det, der med Goulds ord kunne kaldes „den ultimative referenceramme“ (Gould 2005:4, 31). Følgelig kan man sige, at homesteaderne vender op og ned på opfattelsen af hjemmet som en modsætning til „ude“ (herunder naturen), som Gullestad påviser i en norsk sammenhæng. Gullestad taler om, hvordan naturen dog også kan have visse fælles-træk med hjemmet, idet hendes nordmænd i sammenligning med byen opfatter naturen som harmonisk og ordnet på samme måde, som de opfatter hjemmet. Det er derfor, mener hun, at det giver mening for nordmænd at have en hytte i fjeldet. Hermed kobles det harmoniske hjem med en forestilling om naturen som harmonisk. Men for Gullestads nordmænd er der ikke tale om, at de gør naturens orden til det ordnende princip i deres sekundære hjem. Tværtimod påpeger Gullestad, at de overfører hjemmets orden til naturen (Gullestad 1992:204).²

Noget, der imidlertid synes at gælde for både Gullestads nordmænd og homesteaderne, er et ønske om orden i hjemmet. Det er netop dette ønske, der får

Charles til at insistere på at lave planer og følge dem nøje. Han har imidlertid ikke tillid til den orden, som kunne etableres i et hjem i en urban sammenhæng, og forsøger at skifte denne orden ud med naturens orden, som den er fortolket i „permakultur“designpraksisser og „naturbyggeri“praksisser. Eller sagt på en anden måde: Homesteaden udgør en særligt symbolsk kraftfuld orden, fordi den trækker på den større orden og harmoni, som naturen repræsenterer.

Menneskehabitat og dyrs hjem

Forestillingen om at leve i harmoni med naturen, som homesteaderne deler, og som designet af homesteaden vidner om, blev sat på prøve flere gange i løbet af mit feltarbejde. Det blev tydeligt, hvordan hjemmets indretning ikke kan ses uafhængigt af den daglige praksis heri. I den følgende case skal vi se, hvordan homesteaderne forhandler om, hvad det vil sige at praktisere hjemmet som del af naturen.

Sagen var, at tidligt på sommeren indtog rotterne fælleskøkkenet i Fox's Homestead og Charles' hytte i forlængelse heraf. Efterhånden som de fik færten af forrådet af gryn, mel og bønner, der blev opbevaret i store 50-liters-spande, begyndte de at gnave sig vej gennem den tykke, grønne plastik, og efter et stykke tid kunne homesteaderne ikke længere ignorere rotternes tilstedeværelse i køkkenet. I de efterfølgende tre-fire måneder var jeg vidne til stor opfindsomhed og mange diskussioner og kvaler på den baggrund. Rotternes tilstedeværelse satte homesteadernes ideal om at leve i pagt med naturen – uden at bekriige eller øve vold på den – på prøve. Herigennem kom homesteadernes forskellige forestillinger om naturen, og hvordan kollapset mellem naturen og hjemmet i praksis skulle forvaltes, til udtryk.

Homesteaderne iværksatte først forskellige tiltag, der skulle gøre køkkenet uattraktivt for rotterne: Først var der ekstra grundig oprydning og dernæst hovedrengøring. Minda bad i meditationer rotterne om at forlade køkkenet med den begrundelse, at køkkenet var „menneskehabitat“ (human habitat), og at homesteaderne kunne blive syge, når rotterne opholdt sig der. Desuden påpegede hun, at der var rigelig mad udenfor. Hun havde før haft succes med denne metode, men rotterne her var svære at kommunikere med, forklarede hun. Hun tilføjede, at de kloge af rotterne muligvis var forsvundet på hendes opfordring. Men ikke alle. Nu måtte andre metoder tages i brug, og katten blev lukket ind i køkkenet om aftenen, hvor den ellers var forment adgang, og rotterne holdt sig væk et par nætter. Da de kom igen, blev et familie billede væltet og glasset knust under deres natlige rov.

Nu erklærede Charles krig. Han opsatte rottefælder flere steder i køkkenet under protest fra Ian og Erin, et par nytilkomne beboere, der ikke mente, fælderne

var „humane“. Erin sagde, at for hendes skyld kunne rotterne godt være i køkkenet om natten, bare de ikke spiste noget. Hun kritiserede, at mennesker flytter ud i skoven, hvor rotterne altid har levet, hvorefter de påberåber sig førsteret til at være der. Hun foreslog nogle foranstaltninger, der gjorde det sværere for rotterne at få fat i maden, men grundlæggende mente hun, at de burde dele maden med dyrene. Kæresten, der ligesom hende var veganer, bakkede hende op. Minda støttede dem delvist, men forsvarede aktionen med, at rotterne var blevet advaret.

Heller ikke rottefælderne løste imidlertid problemet. I løbet af sommeren eskalerede rottebekæmpelsen gradvist. Nogle gik til direkte kamp med forhåndenværende våben, når rotterne vovede sig ud på køkkenbordet, mens der var mennesker til stede. Kulminationen blev, at der blev indkøbt og udlagt et rottebekæmpelsesmiddel. På mødet, hvor det blev besluttet at bruge midlet, blev det pointeret, at det ikke var gift, men en overdosis af D-vitamin, der ville forårsage rotternes død, men ikke gøre dem giftige. Fordi rotterne således ikke blev fjernet fra økosystemet, og fordi stemningen på homesteaden efterhånden var højspændt, blev denne løsning accepteret.

Homesteadernes uenigheder omkring, hvor åbent hjemmet skal være for væsner, der opfattes som hjemmehørende i naturen, viser, at grænsen mellem natur og hjem ikke er fuldstændigt opløst. Der er stadig et element af, at noget er „inde“ og noget andet „ude“, og denne skelnen har konsekvenser for, hvem der kan færdes hvor.

Konflikterne om rotternes invasion af køkkenet viser også, hvordan det at tage bo i naturen udfordrede homesteadernes opfattelse af hjemmet. De kunne ikke længere opretholde hjemmet som et eksklusivt område, afgrænset fra „det derude“, som de tidligere havde gjort i byen (jf. Gullestad). Dermed blev „hjemmet“ til en paradoksalt størrelse for homesteaderne, som også Mindas brug af ordet „menneskehabitat“ antyder. Biologer og økologer benytter ordet „habitat“ og synonymet „biotop“ om en organismes levested. Ved at kalde hjemmet for et habitat naturaliserer Minda homesteaderne. Men brugen af præfikset „menneske“ indikerer på samme tid en fastholdelse af menneskets særlige position, idet der vedbliver at være noget særligt menneskeligt og noget, der er forbeholdt mennesker. Hun naturaliserer altså homesteaderne, samtidig med at hun humaniserer rotterne ved at benytte menneskelige omgangsformer i sin kommunikation med dem. Den samme internt modstridende bevægelse gør Erin. Hun siger på den ene side, at rottefælder er „umenneskelige“, og udtrykker dermed en opfattelse af naturen som human, hvorved hun humaniserer rotterne. Både dyr og mennesker skal ifølge hende behandles efter menneskelige principper. På den anden side trækker Erin også på en opfattelse af rotterne som del af en ikke-humaniseret natur, idet hun forsøger at løse problemet med rotter i køkkenet ved at

fjerne den mad, som rotterne instinktivt vil blive tiltrukket af (for uddybning af disse to perspektiver, se Jakobsen 2006:73ff.).³ Hermed trækker de to kvinder på forskellige forståelser af „menneskelighed“ og „naturlighed“ og skaber dermed et rum, der hverken er menneskers hjem eller rotters habitat. Hjemmet bliver i praksis på én gang menneskehabitat og rotters hjem eller, i Gullestads terminologi, hverken ude eller inde. Den nye form for hjem indebærer altså nogle udfordringer i forhold til at definere grænserne for „ude“ og „inde“ og peger på, hvordan homesteaderne tager forskellige perspektiver på „naturen“ i brug for at agere i denne for dem endnu uvante form for hjem.

Håndlavet vindue i det færdige byggeri.

Foto: forfatteren.

Hverdagen i hjemmet - afkoblet systemet

Til homesteadernes ideal om at blive et med naturen hører som nævnt i indledningen ud over en fascination ved naturen også en politisk modstand mod den livsførelse, som byen ifølge homesteaderne repræsenterer. De deler den opfattelse, at det amerikanske samfund i sin nuværende form vil bryde sammen i nær fremtid. Homesteadernes ideologiske mål er derfor, forklarede Denis mig, at udvikle et alternativ, som kan være et eksempel til efterfølgelse for andre, når olien slipper op:

På et tidspunkt kan folk ikke længere leve, som de gør nu, fordi [...] der ikke er mere benzin at få. [...] Så kan jeg sige: 'Jeg har levet på denne her måde i 15 eller måske 20 år, og vores familie har ikke problemer. Prøv at gøre sådan og sådan. Her er en masse frø, I kan så i haven. Grav græsplænerne op og dyrk grøntsager der, for man kan altså ikke spise græs!' (Denis).

Hans kone Minda forklarede mig, at behovet for at udvikle gode eksempler skyldes, at byboere ikke ved, hvordan de griber det naturlige liv an: „Det, der er naturligt, har vi glemt ved at leve i ikke-naturlige omgivelser.“ Med andre ord er hendes logik, at livet i byen har påført „kulturelle lag“, som afskærer byboerne fra at realisere deres iboende „naturlige“ evner til at klare sig selv i naturen. Ligesom hun opfatter hovedparten af mine informanter deres daglige bestræbelse på at etablere et hjem i naturen som en „aflæringsproces“ (unlearning process), altså en proces, hvor de skal vænne sig fra at benytte et moderne hjemms selvfølgelige bekvemmeligheder og bruge deres „naturlige evner“ for at etablere et hjem i naturen.

Jævnfør Gullestads analyse af hjemmets betydning er det ikke alene af praktiske årsager, at hjemmet er en central arena for de beskrevne politiske budskaber. Hjemmet er ifølge Gullestad centralt for det moderne menneske af flere forskellige årsager. Hun ser hjemmet i en skandinavisk sammenhæng som den vigtigste arena for udfoldelsen af hverdagslivet. Ifølge Gullestad er hjemmet der, hvor det moderne menneske knytter ellers adskilte roller og det sociale liv sammen i en sammenhængende identitet. Også af den grund repræsenterer hjemmet „harmonisk og kosmos“ (Gullestad 1992:204). Hjemmet er ifølge Gullestad den sidste sfære, hvor individet føler sig i kontrol og uden for bureaukratiets og markedskræfternes rækkevidde (op.cit.49). Det, der ligger uden for hjemmet, opleves i modsætning til hjemmet som „fragmenteret og forjaget“ (op.cit.51). Ifølge Gullestad står hverdagslivet (og dermed hjemmet) i modsætning, ikke til fest, som vi ellers har for vane at sige, men til det statslige, bureaukratiske system (op.cit.37). Det er netop sådanne institutioner, som homesteaderne søger at gøre op med og gøre sig fri af.

Homesteadernes tilbagetrækning til hjemmets sfære kan derfor ses som en tilbagetrækning fra bureaukratiet og markedet, givet Gullestad har ret i sin iagttagelse af, at hjemmet opfattes som den sidste bastion, der nidkært forsvares mod bureaukrati og markedsøkonomi (op.cit.49). Hvorvidt dette er tilfældet i Norge, som er hendes studieobjekt, kan diskuteres, eftersom de norske hjem ligesom de danske er gennemregulerede med hensyn til byggeregulativer, energimærkninger, hjemmebesøg af sundhedsplejersker, socialarbejdere etc. I homesteadernes tilfælde er det måske i højere grad tilfældet, selvom heller ikke de er fri af lokalplaner og byggeregulativer. I hvert fald har de gjort sig mange anstrengelser for ikke at være tilkøbt kloaksystem, elektricitetsforsyning og renovationsordninger, eller som de siger: at forblive „off the grid“, altså afkoblet fra systemet i både konkret og overført betydning.

Konklusion

Selvom „hjemmet“ træder i baggrunden i det daglige liv på homesteaden, fordi næsten alle aktiviteter foregår hjemme og har til formål at etablere og opretholde et hjem i naturen, så spiller hjemmet en central rolle. Det gør det, fordi hjemmet udgør rammen for realiseringen af homesteadernes ideal om at blive ét med naturen. Vi har fx set, hvordan dette ideal udgør en særlig præmis for homesteadernes måde at skabe hjem på, idet de opstiller mange forskellige regler for, hvordan hjemmet skal udformes for at leve op til idealet. Hvis hjemmet skal være en del af naturen, skal indretning og materialevalg afspejle naturens orden, ligesom anlæg af haven, som forsyner dem med store dele af deres kost, skal følge designpraksisser, der er modelleret over naturlige økosystemer. Men formen – materialiteten – er ikke det eneste, der skal leve op til disse idealer. Analysen af homesteadernes reaktion på rotterne i køkkenet peger på, at homesteaderne også forsøger at sammensmelte natur og hjem – eller rettere at indordne hjemmet under naturens orden – i den daglige praksis på homesteaden. Det sker blandt andet, ved at de på en gang naturaliserer sig selv og humaniserer naturen. Hermed bliver hjemmet både en gråzone i berøringsfladen mellem det, homesteaderne opfatter som naturen, og dem selv og en politisk arena, hvorpå homesteaderne manifesterer deres afstandtagen til det omgivende samfund, repræsenteret ved det urbane liv og byggeri.

Homesteadernes skelnen mellem kultur og natur kan, inspireret af Herzfelds pointer om, at binære fremstillinger af verden er en strategisk praksis (Herzfeld 1997:117), ses som en løftestang, de bruger på deres vej mod målet. Den tjener det formål at skabe klare pejlemærker i kraft af de klare dystopiske og utopiske idealbilleder, som en sådan skelnen opstiller, og udstikker hermed mål og midler

tydeligt: Naturen er det endelige mål, og en tilpasning til naturen eller underordning efter naturens orden er midlet. Herzfeld lægger desuden vægt på den binære retoriks mulighed for at skabe distinktion og dermed positionering (op.cit.14-5). I forlængelse heraf kan man således anføre, at homsteadernes skelnen mellem natur og kultur – og i den forbindelse især deres bestræbelser på en stærk associering med naturen – etablerer homsteadene som forskellige fra, måske endda hævet over, det omgivende samfund.⁴ På et mere eksistentielt plan kan man inspireret af Gullestads analyser sige, at den dobbelte tilbagetrækning til hjemmet og naturen, som homsteadene foretager, er et stærkt udtryk for det moderne menneskes længsel efter harmoni og mulighed for at have kontrol over sin egen omverden.

Noter

1. Betegnelsen „homestead“ stammer fra en lov fra 1862, „the Homestead Act“. Denne lov sikrede immigranter ejendomsretten til et 65 hektar stort stykke jord, hvis de opdyrkede den (http://www.nps.gov/home/historyculture/abouthomesteadactlaw.htm_d_9/12_2008).
2. I homsteadernes praksisser er der også elementer af dette, idet de i visse situationerne „humaniserer naturen“ (Jakobsen 2006:75ff.), mens de i andre sammenhænge „naturaliserer“ sig selv.
3. Da jeg besøgte homsteaden igen i sommeren 2007, spurgte jeg Minda, hvad hele historien var endt med. Hun grinede og sagde, at de nu lod katten færdes i køkkenet, hvilket tidligere var den forbudt, og det havde løst problemet.
4. Det har været interessant at se, hvordan der siden feltarbejdet i 2005, med den stigende interesse for miljøspørgsmål i kølvandet på diskussioner af klimaforandringer, er blevet rift om pladsen på netop denne position, altså som „grøn“ (økonomi, organisation, parti) i den vestlige verden.

Nøgleord: Natur, USA, alternative livsformer, hjem.

Litteratur

Alexander, Christopher, Sara Ishikawa & Bill Murray Silverstein
1977 A Pattern Language. Towns. Buildings. Construction. New York: Oxford University Press.

Gould, Rebecca Kneale
2005 At Home in Nature. Modern Homesteading and Spiritual Practice in America. Berkeley: University of California Press.

Gullestad, Marianne
1992 The Art of Social Relations. Essays on Culture, Social Action and Everyday Life in Modern Norway. Oslo: Scandinavian University Press.

Herzfeld, Michael

1997 Cultural Intimacy. Social Poetics in the Nation-State. New York & London:
Routledge.

Jakobsen, Gry Skrædderdal

2006 Fra jord til bord og tilbage. Om amerikanske homesteaderes bestræbelser på at
blive ét med naturen. Specialerækken nr. 424. København: Institut for Antropologi.

Roepstorff, Andreas & Niels Bubandt

2003 General Introduction: The Critique of Culture and the Plurality of Nature. I:
A. Roepstorff, N. Bubandt & K. Kull (eds.): Imagining Nature. Practices of
Cosmology and Identity. Århus: Aarhus University Press.

